

hver af dem at nøjes med en ringere Kreds af Kunder, og naar de ville leve som før, maa de sølgelig søge en større Fortjeneste paa deres Varer. Jeg tror altsaa, at man er tilbøielig til at overse den ringe Virkning, Konkurrencen nu har paa dette Omraade, og til at overse, hvor stor en Del af Loldnedsettelsen der ikke vil komme Forbrugerne selv umiddelbart tilgode. — Jeg skal tillade mig at fremhæve endnu et Moment, som forekommer mig at være af ikke uvæsentlig Betydning med Hensyn til den Virkning, der kan tillægges de her foreslaaede Nedsettelser, og jeg skal da særlig holde mig til Betragtningen af Kaffe. Det er den betydelige Evingning i Priserne, som finder Sted og navnlig den meget betydelige Stigning, som har fundet Sted i de senere Aar. Gjennemsnitsprisen for Kaffe var efter de i statistiske Oplysninger for Kjøbenhavn meddelte Data i Aarene fra 1867—70 omtrent 42 $\frac{1}{2}$ Dre pr. Pund — selvsølgelig er her Tale om Priserne en gros og paa raa, fortoldet Kaffe — og Prisen i det sidste af disse Aar, 1870, var ogsaa 42 $\frac{1}{2}$ Dre pr. Pd. I det følgende Aar steg den til en Gjennemsnitspris af 50 Dre; i det derpaa følgende Aar til 64 Dre, dernæst til 78 Dre, og i Gjennemsnit af de 3 sidste Aar er Prisen omtrent 80 Dre pr. Pd. Det vil sige, at der har været en Forhøielse af Prisen med omtrent 80 pCt. og absolut taget en Forhøielse af 36 Dre pr. Pund, altsaa omtrent det Treobbelte af hele Kaffealtens Beløb og det Sevedobbelte af den her foreslaaede Nedsettelse. Ikke desto mindre har denne Stigning i Prisen ikke øvet nogen megen mærkelig Indflydelse paa Forbruget, og jeg er derfor ogsaa tilbøielig til at tro, at en Nedsettelse af den samlede Pris med 6 Dre neppe heller vil øve nogen særdeles betydelig Indflydelse paa Forbruget. Derfor man overhovedet skal søge at komme de mindre hemlede Klasser til Hjælp ved Loldnedsettelser, tror jeg, at disse Loldnedsettelser tilbøielig maa ramme Varer af en noget anden Bestaendighed. Jeg skal endnu tillade mig at gjøre opmærksom paa, at den Loldnedsettelse, hvorom der her kan blive Tale, uagtet den i første Dieblit synes ikke ubetydelig, dog i Realiteten neppe vil være særdeles sølgelig for de Paagjældende. Hvor stor Kaffealtens forbruget er i de enkelte Familier, er det selvsølgelig vanskeligt at angive, og det er angivet noget forskjelligt, ligesom det vel ogsaa tør antages at være forskjelligt for Land- og Bybefolkningen; men Gjennemsnitsforbruget af Kaffe her i Landet kan kun anslaaes til mellem 20—25 Pd. pr. Familie, naar man tager Hensyn til den

samlede aarlige Forbrug og til Familiernes Antal; det vil altsaa sige omtrent $\frac{1}{2}$ Pund om Ugen for hver Familie. Derfor Nedsettelsen nu virkelig kom Forbrugerne til Gode med dens hele Beløb, vilde det være et Beløb af 3 Dre om Ugen pr. Familie; men jeg anser det for tvivlsomt, om det vil komme dem tilgode med et sa stort Beløb. Naar den samlede Nedsettelse af Kaffealtens, 550,000 Kroner, bliver fordelt paa Landets 370,000 Familier, vil man ogsaa se, at det vil give en aarlig Nedsettelse pr. Familie af 1 $\frac{1}{2}$ Krone; men jeg betvivler noget, at den Besparelse, som det unegtelig er, af høist 3 Dre om Ugen eller 1 $\frac{1}{2}$ Krone om Aaret vil blive følt af de paagjældende Klasser, og jeg er ganske overbevist om, at den ikke i nogen væsentlig Grad vil kunne forbedre Arbejderstandens Kaar. Jeg tror derfor, som sagt, at der, hvis man overhovedet skal nedsette Lolden paa den Slags Artilleri, maa være lidt andre Forhold tilstede, og navnlig er dette da Tilfældet, naar man nedsetter Lolden paa Artilleri, for hvilke der af Forbrugerne faktisk udredes et større Beløb i Stat end det, der indgaar i Statskassen. Jeg tror med de to ærede Talere, som havde Ordet igaar, at dette er Tilfældet med Ost, og jeg tillægger derfor ubetinget en Nedsettelse af Ostaltens en større Betydning end en Nedsettelse af Kaffealtens. Jeg er meget tilbøielig til at tro — det er vanskeligt at gennemføre Beregninger paa dette Omraade — at Statskassen ved at estergive de 214,000 Kr., den nu opbevarer i Lold paa Ost, vil skaffe Forbrugene ikke meget langt fra den samme Bøttelse, den vil faae ved, at Statskassen opgiver de 550,000 Kr. paa Kaffe. — Hvad der imidlertid forekommer mig at være Hovedsagen, er, at den direkte Bøttelse, som de forskjellige og særlig de ubemlede Klasser faae ved en saadan Nedsettelse af Lolden paa umiddelbare Forbrugsgjenstande, langtfra har den Betydning, som en Nedsettelse af Lolden paa industrielle Forbrugsgjenstande. Der er for det Første den Forskjel, at Noget ikke her paa samme Maade, som jeg søgte at paavise det ved de almindelige Forbrugsgjenstande, gaar tabt til Mellemhandlerne; i alt Fald bliver det et mindre Beløb. Hovedsagen, det, hvorom det gjælder, naar man vil forbedre Arbejderstandens Kaar, er imidlertid at forøge Efterspørgslen af Arbejdskraft; noget Saadant virker langt stærkere, end selv en meget videregaaende Nedsettelse af Lolden paa almindelige Forbrugsgjenstande end den, her er foreslaet. Det er, som sagt, mit Ønske — og jeg tror, jeg